

"בפרי הארץ"

"פרשת זיי ערה"

"ואקד ואשתחוה לה' ואברך את ה' אלהי אדני אברהם אשר הנחני בדרך אמת לקחת את-בת-אחי אדני לבנו". {כד'-מח'}

יש להבין: מה היה צריך לספר ללבן ובתואל את ההודאה שמודה בינו לבין קונו ?

הנצי"ב: ואברך וגו'. סיפר כל זה כדי להגיד להם שכבר ברור לו שהיא האישה אשר הוכיח ה', ואינו מבקש אלא שיסכימו לקחתה ולא יהא ניצרך לסבות שונות להגיע לידי מעשה, והראה להם כל זה במה שבירך את ה', ואלו היה ספק בלבבו לא הי' מברך. וכיוצא בזה (במלכים פרק א' פסוק מ"ח), וגם ככה אמר המלך ברוך ה' וגו', הודיע כל זה לאדוניהו שאין עוד שום ספק בדבר בלב המלך, שהרי כבר בירך את ה' על זה.

הסבר: שהראה להם בהודאתו שהוא לא מסופק על השידוך כי אין אדם מודה לה' אלא רק מה שודאי לו.

***הרב שטינמן:** אמר שסגולה לשלום בית לקבל על עצמו לכוון כל יום להודות לה' על האישה שנתן לו והרי אין אדם מודה אלא על מה שודאי לו וודאי לו היינו שזה טוב לו ממלא יצטרך לחפש כל יום מעלה אחת שיש באשתו. {

ומצאתי בפרוש התנא דבי אליהו כשמסביר את גודל העניין של איסור ישיבה עם עמי הארצות ושם כתב שמלבד האיסור לשבת עימהם יש איסור נוסף גם להודות לה' לפניהם.

"וזה לשונם" תנא דבי אליהו: (פרשה יג') וכן דוד אמר, לא ישבתי עם מתי שוא וגו' שנאתי קהל מרעים וגו' (תהלים כ"ו ד' וה'), ה' אהבתי מעון ביתך וגו', ארץ בנקיון כפי וגו' לשמיע בקול תודה וגו', אל תאסוף עם חטאים וגו', מכאן אמרו, ירבה אדם סעודתו עם תלמידי חכמים כדי שילמד מהן דברי תורה, ואל ירבה אדם סעודתו עם עמי הארץ, שלאחר שעה מספרין עליו לשון הרע. למדנו מאברהם שעשה לחם למלאכים ונהנו ממנו, שנאמר ויאמר אדני אל נא וגו' (בראשית י"ח ג'), מיכן אמרו, יטול אדם רשות [מרבן] ואחר כך יעשה רצון תלמידי חכמים הבאין אחריו, לכך נאמר ויאמר ה'.

הרד"ק על התהלים: {פרק כו פסוק ז'} לשמע בקול תודה ולספר כל נפלאותיך. לשמע כמו להשמיע, וכן (ישעיה כג, יא): לְשַׁמֵּד מְעַזְזִיָּה, כמו להשמיד. אמר: אבוא בית מזבחותיך להשמיע שם בפני קהל קדושים תודה בקול רם. והוא שיהיה מודה בפניהם על החסדים שעשה לו האל והצילו מכל צרה, ולספר כל הנפלאות שעשה עמו בעתות צרותיו.

משנת אליהו: ומזה לומד שלא היה עם עמי הארץ שבפניהם אינו יכול להודות כי אינם מבינים זאת.

ואם כן קשה איך אליעזר א' ישב עמהם בסעודה וב' איך סיפר שהודה לפניהם?

אלא שזה מה שהנצי"ב מסביר כאן שלצורך השליחות היה לאליעזר צורך מיוחד כדי להוכיח להם על אמיתת השידוך.

ולפי זה יובן גם שכשהסכימו לשידוך אליעזר לא בירך את ה' אלא רק השתחוה שנאמר "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עֶבֶד אַבְרָהָם אֶת-דְּבָרֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה לָהּ" ואפשר לומר שלא רצה להודות בפניהם.

וכתב הבית הלוי: לפרש הפסוק "ואני בחסדך בטחתי יגל ליבי בישועתך אשירה לה' כי גמל עלי" שהפסוק מדבר על ב' מצבים, תחילת הפסוק הוא בזמן שעדיין לא הגיע הישועה, אלא שהאדם הזה הוא במצב של בטחון גמור בה' שיגמול עמו חסד, ואעפ"כ אין ראוי לו אלא לגיל ולשמוח בליבו על ישועת ה' שבודאי תגיע אליו, אך לא להודות עדין בפיו, ורק לאחר שה' כבר גמל עליו הטובה, אז אשירה לה'.

ומתבארים: ביתר שאת דברי הנצי"ב בעניין ההודאה שהיא באה רק מתוך ידעה מוחלטת שהגיעה הישועה וממילא שאליעזר מודה בהכרח שהוא בטוח בשידוך.

וזהו: שאחר שאליעזר חזר עם רבקה ופגש את יצחק כתוב ויספר לו העבד וגו' ופרש"י שסיפר לו שקפצה לו הדרך ושנזדמנה לו רבקה בתפילתו ונראה שזהו ג"כ מדין הודאה מה שמספר הדברים לאחרים [כשהם ראויין ולא ע"ה] וכמו שכתוב שיחו בכל נפלאותיו.

סג

"מפרי הארץ"

הלכה

אורז זויים

א' אכל סוכריה והניח עטיפה על השולחן האם מותר לו לקחת את העטיפה לפח ?

תשובה: אסור דהוי מוקצה מחמת גופו (עיין אורחות שבת פרק יט' הערה ריא')

ב' נימצא ויזה או רב קו בכיסו בשבת האם רשאי ללכת לביתו או הדיין שישליך אותם מיד ?

תשובה: רשאי לילך לביתו במקום שאין חשש של טלטול במקום בלי עירוב ולנער את כיסו שחושש שמא יגנב. (עיין סימן רסו' סעיף יב' ע"ש במשנ"ב)

זויזן מעופף

א' אישה שמצאה שטר כסף גדול בחנות לבגדי נשים האם הרי אלו שלו ?

תשובה: לא, כי לאישה אין זכות להתיימשך בכספי בעלה ולכן אינו יכול לזכות. (הרב ניסים קרליץ)

ב' קנה סופגנייה ולא היה בפנים ריבה האם יש בכך מקח טעות?

תשובה: אם לא היה כתוב מפורש עם ריבה אין זה מקח טעות. (עיין רכח')

אבן העזר

א' מעשה שהיה בברכת חתנים ששכחו ברכה מהשבע ברכות. למחרת ששמעו בהקלטה נתנו דעתם שנחסרה ברכה אחת מה הדין?

תשובה: אם הם עדיין הם עדיין בתוך השבע ברכות יקחו יין ויברכו הגפן ואחר כך הברכה ששכחו בעשרה פרט לברכת שהכל ברא לכבודו שאומרים כן לכבוד האורחים (סימן נה' סעיף א' וסעיף ג', פתחי תשובה אחרונים)

ב' האם ראוי שב' חתנים יתחתנו יחד ויברכו ז' ברכות על אותו כוס?

תשובה: אפשר, ויש לחוש לעין הרע ולא לנהוג כך (עיין סי' סב' סק' ג' בשו"ע וברמ"א שם) אבל סעודת ז' ברכות עושים לכמה יחד.

יורה דעה

א' שכחה להפריש חלה ונזכרה בשבת מה תעשה ?

תשובה: אסור להפריש בשבת ואסור לאכול לחם ולטלטלו כי הוא מוקצה ואם עודו בידה התירו לטלטלה (משנ"ב תק"ו ס"ק קכ"ט) ובבב"ב ברק ידוע שהג"ר משה בויאר שליט"א מפריש חלה עבור כל מי ששכח להפריש ואפשר לסמוך על זה בשעת הדחק.

ב' נערה בת אחת עשרה וחצי שהתחילה להתפלל בכיתתה בקביעות תפילת מנחה שנה שלמה ורוצה לפסיק ממנה האם צריכה להתיר את הנדר או לא כיון שהיא בגדר מופלא הסמוך שנהג הנהגה טובה ג' פעמים הצריך התרה?

תשובה: לא, כיון שלא קיבלה על עצמה אלא נהגה ככלל הבנות בכיתתה, ולא שמיה קבלה. (עיין סי' ריד' ס"א דכן משמעות השו"ע)

"נידונים הלכתיים מהתקופה"

א. האם מותר למכור בננות וכל אוצר בית דין הקדוש בקדושת שביעית לגוי ?

תשובה: אסור לתת או למכור לנכרי פירות שיש בהם קדושת שביעית רמב"ם {פרק ה' הלכה יג'} וז"ל פירות שביעית אין מאכילים אותם לנוכרי. ובדרך אמונה הביא בשם החזון איש שהסיבה לכך משום שלא ינהג בהם קדושת שביעית.¹

ב. יש לדון האם העודף שקונים בו את הירקות קדוש בקדושת שביעית?

תשובה: הולכים אחר רוב הכסף שבקופה אם הוא קדוש יש לחוש ואם לא, לא (ולכן יש עדיפות לקנות שם באשראי).

¹ לפי הנ"ל יש לחלק בין חניות שיש להם היתר של דרכי שלום לבין בית פרטי שיש בו איסור גמור.